Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

АВГУСТ 20
Воскресенье
1939 он
№ 191 (2891)
Сэн 10 мнгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ YНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М .Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумай ОРГАН.

Obşçeestvenne xooliiji obrazcoovoor organizovaalxiin tylөө

Bolьşevilg paarti ba soveedi pravitelьstviin anxaral oroldolgoor, manai orondo obşçeestvenne xoollin predprijaatinuudai yrgen seetь balguulagdanxai. Staalinska xojor tabanziliyydei torşo soo, myneenei şine teexnikeer zebseglegdehen, xeden olon şine faabrika—kyyxninyyd ba stoloovonuud barlgdanxai. Mynөө, Narkomtoorgiin sisteemede 30 mianga garan stoloovonuud, restoraanuud ba byfeedyyd toologdozo baina. Gurbadaxi tabanzilei hyylde obşçeestvenne xoollin predprijaatinuudai toonь 65 mianga xyrexe ba tedenei oboroodonь 2 daxin jixe bolxo baina.

Manai orondo obşçeestvenne xool—ene xadaa millioon azalşadiiji obsluuzivalagşa, azaxiinootraslь geeşe. Obşçeestvenne xool bolbol „exeneriiji gerel raabstvahaa sylөөlene" (Leenin), kyyxnidexi xynde xydelmerihөө exeneriiji sylөөlene.

Kollektivizirovanno xydөө azaxiin ba socialis xoollin industrijiin amzaltanuud bolbol obşçeestvenne xoollin predprijaatinuudai xydelmeriiji toxistoi ysloovi balguulaa. Manai oronoi xynzoniiji amtatai ba ajatai xooloor ebleelyylxe, eneende kylьtyyrne orşombaldal emxidxexe, obsluyzivalagşa personaalai hain ba anxaraltai xandalgiiji xangaxa byxii ysloovinuud bidende bii.

Ynexөөreөşii, xereglegşedhee aldar solo olohon, faabrika—kyyxninyyd, stoloovonuud, byfeedyyd yseen bişe bii. Jixe xyndeleiiji olohon,obşçeestvenne xoollin tyryy xydelmerşed yseen bişe bii. Leningraadska gra.. zoonio zavoodoi stoloovonь jixe magtaaltai. Zavoodoi xydelmerşed ba slyyzaşçinyyd bolbol poovarnuudai, oficiaantnuudai, stoloviin administraaciin xydelmeriiji magtadag, ende xodol amtatai zaavtraguud, obeedyyd, yyzenenyyd baldag, obsluuzivaniь hain, kylьtyyrne. Ene stoloovodo yder byriiin obeedte 18-20 ondoo biiydenyyd beledxegdedeg. Byfeedte eldeb janziin salaaduud, styydininyyd, pirozkinuud, byyloçkenyyd beledxegdedeg.

Myn moskoovsko „Toçizmeriitelь" zavoodoi, Gorloovsko „Koçegaarka" şaaxtiin stoloovonuud, Xaarьkovsko oobl.... tiin, Noovo Vodolaagedexi seelьske stoloovonuud hainaar xydelmeriideg.

Gebeş, azalşadai urgaza balgaa ereltenyydiiji muugaar xangadag, obşçeestvenne xoollin predprijaatinuud manaida yşөөl yseen bişe bii. Olon stoloovonuudai biiydenyydeinь assortimeent ton muu, amaharтanuudanь xodo dutadag. Edieelexee jirehen xynyydei sagaa jixeer xajadag stoloovonuud bahal olon. Obşçeestvenne ediee xooloi predprijaatinuudai zarim xytelberilegşed bolbol kaassiin ba byfeedei xazuudaxi ooçeredь, stoloovodo orogşodhoo mynge ylyy abalga g. m. iime „zizexen zyilnyydiiji" obioordoggyi, tereende dadaşanxainuud baina. Bauumanska raioonoi (Moskvaa) № 1 stoloovodo (stoloovonuudai treestiin direektor nyxer Andrlaanov) obeed xylieeze, nege xaxad—xojor çaas huuxa uşar bii. Moskoovsko, Xryşçoovoi neremzete zavoodoi xydelmeriışed stoloovodoo duragyi. Ende kaassiin ooçeredьto xeden udaan sag soo baidag. Oficiaantiiji xylieexenь berxe, tedener xadaa ton yseen.

Xydөө azaxiin byxesojuuzna vlistavke deereşii, obşçeestvenne xoollin xeregei xytelberilegşed bolbol xoollogşodiiji ziseeteer obsluuzivalalgada şadabarigyi balhanaa xaruulaa.

Aradai dalsad bolbol aradai azaxiin ene uçaastogta xoro xyrgexiiji alibolxoor oroldodog balgaa. Tedener bolbol stoloovonuud, byfeedyyd, kafeenyyd, restoraanuudai seetinyydiiji yseedxehen, xoollin şanariiji muudxahan, obşçeestvenne xooloi xydelmerilegşedei azalai xylehenei sisteemiiji busaiduulhan baina. Tedener bolbol eliryylegdeze, obşçeestvenne xoollin sisteemehee namnagdahan jym.

Gebeş, SSSR-ei Narkomtoorg ba Ceentrosojuuz bolbol vrediitelьstviin xoişolongiiji ton aaliaar likvidirovelne. Tiixede, aradai daisadaar xaagdahan, tede olon tooto stoloovonuud mynөө xyrter daxin neegdeegyi. Zarim treestnyydei direektornyydenь olziin xoinohoo namnaza, biiydenyydei tooji xoroodog ba gansal ynetei „porcioonoo" biiydenyydeer naimaaldag baina. Obşçeestvenne xoollin sisteemede bagakvalifikaacatai ba hezelemeer xydelmerilegşed yşөөl bii. Tiixiin xamta, şine kaadrnuudiiji beledxelge ton xangaltagyigөөr tabigdanxai.

Narkomtoorg ba Ceentrosojuuz bolbol obşçeestvenne xoollin şine predprijaatinuudai bariligiiji ton aaliaar jabuulna.

Bolьşevilg paartiin XVIII sjeezdiin togtool bolbol gurbadaxi tabanzil soo SSSR-ei azalşanai xereglelgiiji nege xaxadhaa ylyy daxin jixedxexe geze xaraalana.

Ene xadaa oiriin sagai torşo soo miangaad şine çainanuudiiji, byfeedyydiiji, restoraanuudiiji, faabrika—kyyxninyydiiji barixa xeregtei baina gehen udxatai. Teed, obşçeestvenne xoollin predprijaatinuudai toonь mynөөdөөrөө muugaar xereglegşe baina.Kolxoozno dereevninyydte şine stoloovonuud, çainanuud, byfeedyydiiji organizovaalalga xozomdonxoi. 1939 onoi exinde potreebkoperaaca bolbol seloodo 4477 stoloovonuudtai ba 1262 çainanuudtai balgaa. Mynөө edenь baaxan le olon bolonxoi.

Stoloovonuud, faabrika—kyyxninyyd, byfeedyydei deejatelьnostьde operatiivna kontroolь tabixa johotoi geze, BCSPS-ei VIII pleenymeer ujalgalagdahan, manai profsojuuzna organizaacanuud bolbol obşçeestvenne xoollin byxii sisteemiin xydelmeriin tylөө jixe xariuusalgatai baina. Obşçeestvenne kontroloornuud bolbol stoloovonuudta dezyyrlexe, ediee nei şanariiji, biiydiin sengiiji şalgaxa johotoi. Xaana ene kontroolь bejelyylegdeneb, tende xulagailagşiji, rastraadşji ygei, ediee muu gehen gomodolş ygei baidag.

Obşçeestvenne xoollin predprijaatinuudai obsluuzivalagşa personaalai dunda jixe xymyyzyylgiin xydelmeri jabuulxa xeregtei. Kommunizmiiji balguulagşad, SSSR-ei grazdaniinguudiiji kylьtyyrneer, hainaar, anxaraltaigaar obsluuzivalalga xadaa soveed oficiaantnuudta, poovarnuudta ba stoloovonuud, restoraanuud ba byfeedyydei busad xydelmerilegşedte ton jixe zol xyndiin xereg myn.

Stoliiciin poovarnuudai iniciativaar, obşçeestvenne xoollin predprijaatinuud deere Gurbadaxi Staalinska Tabanzilei neremzete sorevnovaani yrgeneer jabuulagdaza baina. Azalda ynexөөreө socialis xandalgiin galxamşag ziseenyydiiji xaruulhan, tyryyşyylei toonь, obşçeestvenne xoollin xydelmerilegşedei dunda yseen bişe bii. Tedenei ziseenyyd ba oopeduudiiji obşçeestvenne xoollin byxii xydelmerilegşedei zoldojaanoi bolgoxo şuxala zorilgo baina.

Obşçeestvenne xooloi socialis predprijaatinuud bolbol ziseeteer xydelmerilxe argatai ba ziseeteer xydelmerilxeşji johotoi.

(„Praavdiin" tyryy bişeghee).

Urihalamzada bişyylge yrnөlzelhөөr

Jixe syymmede zaxina

M.-Şiberei aimagai, Sutain somonoi kolxoozniguud bolbol Gurbadugaar Tabanzilei (xojordoxi zileinь viipyskiin) gyrenei urihalamzada bişyylgiiji ton hainaar yngergeze baina.

Ene somonoi, Staalinai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud—staxaanovcuud xa laa tus urihalamziiji ton xaluunaar ugtaza, terenei zaxilgada ugaa aktiivnaar xandabad. Kolxoozniguud, nyxed Lodoin Lubsan-Ceren, Cerendorziin Cebeg, Dorziin Gombo, Nimiin Garma, Sardinai Baldan gegşed, xyn byriin 300 tyxerigyydte zaxiba.

Tereşelen, busad kolxooznigıudiinь bahal jixenyyd syymmede bişyylbe.

Şoidonov.

Organizoovannoor realizovaalba

Biçyyrei aimagai, Zaganai somonoi, Kaarl Maarksai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud bolbol Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei (xojordoxi zileinь viipyski'n) gyrenei urihalamziiji ton jixe debzelteer, bajarlalgaar ugtaza, entyziazmtaigaar zaxiba.

Tus kolxoozoi kolxoozniguud—116 xynyyd bolbol 9405 tyxerigte bişyylbed. Tiigeed, zarim kolxoozniguud bolbol urihalamzada bişyylhen syymmiingee 40 proceentiinь, tere doroнь tylehen baina. Ene kolxoozoi staxaanovcuud, aktivistnuud ba kolxoozoinь tyryylegşe B. Dorziin, partoorg Daşiin, kommunistnuud—nyxed Cebegei, Cedenei ba busad xadaa urihalamziiji jixenyyd syymmede zaxiba.

M. Oçoroi

Agitacioonno xydelmeri şangadxaxa

Gyrenei şine urihalamziiji zaxin abalga xadaa Xoriin aimagai aimceentrei zarim organizaacanuudta, myn baha zarim somselьsoveedyyd ba kolxoozuudta amzaltataigaar yngergegdeze baina.

NKVD-ein raioonno otdeleeniin kollektiivei sotruudniguud—14 xynyyd bolbol 9150 tyxerigei urihalamziiji zaxin abbad. Raioonno aradai syydei kollektiv (5 xyn)—1630 tyxerigte, raiprokurotuurinxid (4 xyn)—1130 tyx., komsomooloi aikoomoi xydelmerilegşed (6 xyn)—2150 tyxerigte zaxiba.

Deede-Kyrbiin somonoi azalşad xadaa 14150 tyxerigte şine urihalamziiji zaxiba. Tereşelen, obligaacanuudiiji zaxilga xadaa endexi meelьkombinaadai ba busad olon organizaacanuudai kollektiivei, kolxoozniguudai dunda ton organizoovannoor jabuulagdaba.

Zygөөr, zarim organizaacanuudai xydelmerilegşedei ba myn baha kolxoozniguudai dunda, agitacioonno-maassova xydelmeri bolbol xangaltagyigөөr tabigdanxai baina.

Deede-Xudanai somonoi, „Udaarnig" ba Moolotovoi neremzete kolxoozuudai zarim kolxoozniguudanь, urihalamza zaxilgada xanduulagdaagyi baina. Ene xadaa agitacioonno-maassova xydelmeriiji xereggeegyin ba opportunistiiçeska samotoogto naidahanai gerşe myn. Kraasna-Partizaanai somonoi, Kaarl Maarksai neremzete ba Anaagai somonoi, „Staalinai Zam" kolxoozuudai kolxoozniguudai dunda, tus xydelmeri bahal muusa jabuulagdaza baina.

Dam. Zam.

Exe orondoo urihalnad

Jaruuna. Egetiin somonoi azalşad bolbol urihalamziiji erşemteigeer zaxiza bainad. Jixenyyd syymmenyydte bişyylze, өөhedlingөө nөөselelgiiji Exe orondoo urihalnad.

Yngereggşe zileixiei ziseelen xarabai, 220 garan proceenteer ylyylen bişyylee. Ybegen nahataişji haa, kolxoozno ylledberide erxim hainaar xandadag nyxedyyd ton aktiivnaar zaxin abba. Ziseelxede, nyxed Tarşanaajev, Ajuuşiin, Damdinai, Gombiin gegşed urda zileixihee xeden olon xubi jixeer zaxiba.

Ene somonoi, Kaarl Maarksai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud xadaa 7340 tyxerigei urihalamziiji zaxlaad baina. Byxii deeree, zaxin abalga yrgelzelheer.

C. NOMTIIN.

ZURAG DEERE: N. P. Petreenkiin traaktorna agregaad xadaa „Ulaan partizaan" kolxoozdo (Moldaavska ASSR-ei Teraspoolьsko raioon) oozimo şeniciiji xurlaaza baina. (TASS-iin fotoxroonika).

Aktiivnostь

Biçyyr. Guşadai somonoi, Kaliininai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud bolbol Gurbadugaar Tabanzilei (xojordoxi zileinь viipyskiin) gyrenei urihalamziiji ton jixe xyndelelgeer ugtaza, eneende ugaa aktiivnaar bişyylhen bainad.

Aavgustiin 2-oi yder, ydeşiin 9 çaasta, tus kolxoozoi 75 kolxooznigıudiinь, xamta 4230 tyxerigei syymmede bişyylbed. Zarim kolxoozniguud—staxaanovcuud, udaarniguud xadaa jixenyyd syymmede bişyylee.

Ziseelxede, tymerşe darxan, staxaanovec nyx. Cerempilov Daşa—150 tyxerigte, modoşo darxan nyx. Erdeniin Dabaa ba maşinist nyx. Gombozaapov Pyrbe gegşed xyn byriin 100 tyxerigte g.m. şine urihalamziiji zaxin abbad.

D—n. A.

26000 tyxerigte zaxin abbad

Zede. Borogoin somonoi, Kaganooviçiin ba Staalinai neremzete kolxoozuudai kolxoozniguud xadaa urihalamza zaxin abalgada ton erxim ziseeji xaruulbad.

Mynөө, tus somon soo, byxii deeree 26000 tyxerigei obligaacanuud realizovaalagdaba. Urihalamza zaxin abagşad bolbol „Exe orondoo, өөhedingөө „nөөselelgiiji urihalza, tereegeeree, aradai azaxiin ulam tyrgeneer xygzelgedenь tuhalalsaxa" —geze, omogtoi bardamaar medyylne.

Urihalamza zaxilga, organizoovannoor yrgelzelze baihaar.

Cerempilov D.

XILIIN SAANAHAA TELEGRAAMMANUUD

Germaanska samolioodudiiji Jygoslaavida ygelge

Beerliin, aavgustiin 16. (TASS). Belgraadska aerodroomdo, Jygoslaavska agaaral-seregei floodto speciaalьna beledxegdehen germaanska 9 istrebitelьnyyd jirebe geze gazeedyyd medeesene. Ede samoliooduudiiji ygelge bolbol germaanska samolioduudiiji Jygoslaavida ygelgiin plaanai çaastinь geeşe geze gazeedyyd temdeglene.

Gonkoongdoxi tygşyyrite polozeeni

Loondon, aavgustiin 16. (TASS). Reiter bolbol Gonkoong geze angliiska koloniiin xile deerexi tygşyyrite polozeeni tuxai medeesene. Yngerhen hyni japooncuud bolbol өөhedingөө seregyydiiji Zemzyyzen myrenei adagta buulgahan ba tedenь Gonkoongiin xiliin xazuugaar jabaza exilbe. Gonkoongsko xilehee xolo bişe gazarta, japooncuud bolbol samolioodhoo pyllmioodoor buudaza, xitad dereevniiiji ezelhen baina.

Gonkoongiin xile deerexi tygşyyrite polozeenitei daşaramduulan, angliiska zasaguud xadaa japoonsko seregyydei bai. dag raioondoxi xile deere xojor rooto seregyydiiji elьgeebe.

Danciigta poolьsko pograniiçnigliji alaba

Pariiz, aavgustiin 16. (TASS). Ysegelder yglөөgyyr Danciigta, Tçeevehee Danciigta oşodog xaragli deerexi Xoliin geze dereevniiin dyte şadar poolьsko pograniiçnig alaulba. Danciigska zasaguud bolbol tus pograniiçnig xadaa danciigska territoori deere orohon ba danciigska pograniiçnigai asuudalda xariuusaxiin orondo, buugaar zanaba gehen xuurmag ygenyydiiji taraana.

Beelьgidexi germaanska şpioonoi xereg

Hajaxan, Beelьgide, belьgiiske elite oficeer-leitenaant Dombreegeer tolgoiluulhan germaanska şpioonsko organizaaca eliryylegdehen baina.

Hajaar Lьjeezde, ene şpioonsko şaikiin proceess bolxonь. „Pti parizьjeen" geze francuuzska gazeed bolbol Dombreeji xalşan geed gestapoogoi verbovaalhan tuxainь xeden olon medeenyydiiji xaruulna.

Myngende jixeer xeregtei bolood, Dombree bolbol rastovşçigta tuhalamza erexe xandaba. Şamada mynge ygexe xynhөө hajaar telegraamma abxaş geze rastovşçiganь Dombreede xariuusaba. Ynexөөree, udaadaxi ydertenь, Dombree xadaa amsterdaamska otdeelьnyydei negende jirexe ba Jyliysde xandaxa gehen duradxaltai telegraamma abba.

Jyliys—Beelьgidexi germaanska şpionaaziin xytelberilegşedei negenь tuladaa, yrinyydtee busaidahan Dombreeji baaxanşji berxeşeelgyigөөr verbovaalhan baina.

Şpioonsko xaraakterai medeenyydei tylөө Dombree bolbol gestapohoo, xamta deeree 170 miangan fraank abhan baigaa.

Dombree xadaa tyryyzergiin udxaşanartai seregyydiiji mobilizaacalga ba jabuulga tuxai medeenyydiiji germaanska aarmida xobloo geze gazeed bişene.

(TASS).

Tyreecke aarmiiin maneevrnyyd

Staambul, aavgustiin 16. (TASS). Ysegelder Praaxida, tyreecke aarmiiin maneevrnyyd bolzo exilbe, tereende byxii tyrelei seregyyd xabaadaba. Maneevrnyyde, tyreecke respyblikiin prezideent Ismeet Ineniyy ba tyreecke generaalьna ştaabai naçaalьnig maarşal Çekmaak jirebed.

Gexetei xamta, Staambulda protivovozdyşna huralsalnuud xegdene. „Protiivniguudai" samolioduud bolbol goorodto dobtolno. Xynzonoiji „protiivnigai" agaarai dobtolgohoo arşalxiin tula goorodto 500 ybeezişçenyyd bii bolgogdobo. Xynzondo agaarai trevoogiin bolzo baixa yjedexi gurimai praavilnuud tuxai yrgeneer olguulagdana. Ene huralsaldanь, tereşelen, protivovozduşna odoroonlin aktiivna zebsegyyd xereglegdene. Huralsalnuudiiji minvnytdeel Falik Oetraak xytelberilne.

Osoaviaxiimai xydelmeride operatiivna xytelberi şuxala

Manai respyyblikiin zarim raioonuudta oboroonno xydelmeriin haizaraza baihanь eiite xaragdana. OSO-goi raisoveedyyd bolbol sjeezdiin togtoomzotoi zoxilduulan, xydelmeriee şinedxen tabiza baina.

Xiaagtiin aimagai, OSO-goi raisoveed bolbol oboroonno kryzooguudai xydelmeriiji xydөө niutaguudta, aimagai ceentr deere haitar tabiaa. Priziivnigyydei dunda jixexen xydelmeri jabuulhan baina gebel, bygede şaxuu priziivnigyydenь oboroonno xojor gurban znaçooguudai noormiiji ygehen baina. Osoaviaxiimai xydelmeride zaluuşuud—komsomoolьcuud, exenernyyd mуn aktiivnaar xabaadalsanad.

Osoaviaxiimai Zediin raisoveed bolbol voroşilovsko vsaadniguudai xeden arbaad kryzooguudiiji organizovaalza, tus kryzoogtonь nileed olon xynyyd huranad. Voroşilovsko streloogoi kryzooguud organizovaalagdaza, kolxoozniguud ba slyyzaşçiner noormo tuşaana. PVXO-goi noormiiji ygelgede beledxehen 15 kryzooguud xydelmeriine. Oboroonno xydelmeri deere gargahan, Zediin aimagai, azalşadai iniciatiivanь, manai socialis oronoi azalşadta medeeze. Tynxenei, Zakaaminai ba busad raioonuudta osoaviaxiimai xydelmeri xygzeze baina.

1939 onoi tyryyşiin xaxadta, OSO-goi Centraalьna Soveedei bojevoi beledxelei tahag bolbol nileed olon erxim kaadrnuudiiji: buudalgiin spoortiin instryyktornyydiiji, PVXO-goi, GTO-goi, GSO-goi instryyktornyydiiji ba busad kaadrnuudiiji beledxee. Ene kaadrnuud xadaa manai respyyblike soo oboroonno-maasova xydelmeriiji bуxiixemzeegeer xygzөөlgede nileed jixiiji xexe baina. Ene zilde yngergegdehen, buudalganai Byxesojuuzna sorevnovaanida bidener tyryy huuri ezeleebdi. Streloogouud—otliçniguud nyxed Dugaarova, Bondocoojeva ba busadai nerenь byxii Soveed Sojuuz dotor medeeze bolonxoi.

Ede byxii amzaltanuud xadaa partiina organizaacanuudai xytelberi ba tuhalamza doro tullagdaa.

Zygөөr, respyyblike dotorxi partiina, komsomoolьsko zarim organizaacanuud bolbol azalşadai aktiivnostiiji tolgoiloxo, oboroonno-maasova xydelmeriiji şangadxaxa xeregte bolьşevig johoor xandaagyi ba avangaardna roolь xaruulaagyi baihiijinь gerşelhen faaktnuud ysөөn bişe bii. Baha, osoaviaxiimai zarim raisoveedyyd bolbol xydelmeriee şangadxaxa xemzee abaagyi (Priigorodno raioon, Bicyyr, Bauunt ba busad raioonuud). Partiina zarim aikoomuudai vojeenne tahaguud xaada osoaviaxiimai xydelmeride konkreetne tuhalamza ygexiin orondo, zaxiraxiiji le mededeg baina.

Munөө yjede, partiina organizaaca byxen osoaviaxiimai organizaacanuudiiji erxim kaadrnuudaar ykomplektovaalza, tedenerhee bolьşevig konkreetne delovitostiiji erene ba xydelmeridenь sag yrgelze tuhalxanь—terenei tyryyşiin zorilgo bolno. Oboroonii tuxai asuudalda, aradai aguujxe voonь Staalinai zaabarariiji bejelyylxiin tula, byxii xysejөө tabiza, exe oronoigoo xyseşadabariiji ulam byri bexizyylje.

KLEVCOOV

BMASSR-ei Osoaviaxiimai Centraalьna Soveedei bojevoi beledxelei tahagai komissaar.

ШУХАЛА ХЭРЭГ

Ород алфавидай vндэhэ hуури дээрэ, бурят-монгол бэшэгые шудалалга хадаа политическэ удхашанартай хэрэг мун. Энээн тухай гаргагдаhан, БМАССР-эй Совнаркомой 1939 оной майн 15-най тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

„Шэнэ алфавид дээрэ бурят-монгол хэлэндэ hургаха богонихон болзорой курснуудые, өөhэдынгөө сотрудниггудай дунда организовалхые наркомадуудай, учреждениингүүдэй ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгаха".

Энэ тогтоолые зарим наркомадуудай, учреждениингүүдэй ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа дүнгрэлтэ болгохын тулөө анхаралаа табидаггүй байна. Жэшээлхэдэ, многопромсоюзай системын бүхы хүдэлмэрилэгшэд ба хүдэлмэришэдhээ 170 хүнүүдэнь бурядууд юм. Тэдэ, тэдэнэрэй дунда богони болзорой курс ба мүн тэрэшээлэн, кружок организовалдаагүй, шэнэ алфавидаар тэдэниие грамотна болгохын тулөө ямаршье хэмжээ абтаагүй, харин многопромсоюзай президиумай түрүүлэгшэ Григорьев хадаа шэнэ алфавидта оролгын тухай правительствын тогтоомжые мэдэхэгүй байна.

Иимэhээ, дээрэ дурсагдаhан хүнүүдэй шэнэ алфавидта ойрын сагта hуралсуулха тухай бүхы хэмжээнүүдынь абахань нүхэр Григорьевэй уялга болоно. **Сан. Цыреторова.**

М. В. Фрунзын гэр—музей

Фрунзе, августын 9. (ТАСС). Михаил Васильевич Фрунзын түрэhэн ба баганаhаа үнгэргэhэн гэрые реставрацилга дүүрөө. Тэрэнэй аха—Константин эндэ ерэжэ, гэрэнь эуб реставрировалагдаа гэжэ мэдүүлбэ.

Мүнөө, гэрэй—музейн хүдэлмэрилэгшэд болбол Михаил Васильевич Фрунзэдэ ба тэрэнэй бүлэнэртэ хабаатай эйлнүүдые суглуулжа байна. Гэртэхи хэрэгсэлнүүдынь ба Фрунзын баганаhандаа хэрэглэлэн номуудайнь копинууд абтаа.

Августын hүүлээр, гэр—музей нээгдэхэ.

Союзай поленуудаар

Озимой колосто культурануудай хуряалга северто ба востокто эхилэв. Рожь ба пшеница хаа-хаанагүй хуряана. Европейскэ частиин урда хахадай колхозууд озимой хуряалга дүүргэжэ байна.

Бүхы Украинаар, Курскэ, Воронежскэ, Саратовскэ, Чкаловска областьнуудаар просо хуряалга үргэлжэлнөөр.

Урда областьнуудай поленуудаар кукуруза ба наран сэсэг эдеэшэжэ байна.

Ехэнхидээ свекло тарядаг районуудаар бороо ороо. Плантацинуудаар сахарна свекло бүри hайжараа.

Урда-Казахстанска областиин поленуудаар хлопчатник суглуулга эхилээ. Узбекистанда, Туркменидэ ба Азербайджанда хлопок эдеэшэжэ байна.

Кировско, Пермскэ, Свердловско, Челябинска областьнуудай районуудаар, Башкирскэ республикээр озимойн хуряалга боложо байна. Тамбовско областиин, Новосибирскэ областиин ба Красноярска хизаарай колхозууд озимой хуряалгадаа ороо. (ТАСС).

Kalininska tkaacka faabrigai sleesarь baihan, komsomoolec—liocdçig N. I. Şeestov MVO-goi N-ske aviaçaastьda slyyzbe xedeg, bojevoi ba politiçeske beledxelei otliçnig myn.

ZURAG DEERE N. I. Şeestov.

Burkopsojuuzda yge ygtebe

Kolxoozuud xadaa argamza, morinoi tonog zebseg, kolisoogoi maazь, talxanai booltonuudiiji boodog şpagaad g. m. tovaarnuudta ton jixe ereltetei baina. Tiimeş baixa johotoi. Uşaranь, tariaa xuriaalga—xaaxaanagyi exilee. Ene zakaonno ereltiijinь, Burkopsojuuz, tereenei sisteemedexi raipotreebsojuuzud, selьpoonuud xangaxa ujalgatai baina.

Munөө, tariaa xuriaalgiin tyleg jabaza baibaşji haanь, Burkopsojuuz, raipotreebsojuuzuud, selьpoonuud bolbol kolxoozuudai ereltenyydiinь xysed xangaagyi. Zişeelxede, Zakaaminai aimagai kolxoozuudai ereltiijinь xangaxiin tula, 10000 tyxerigei ulahan, 9000 tyxerigei tonog zebseg elьgeegdexe baihan aad, aavgustiin tyryyşiin ydernyydei medeenei johoor, negeşji tyxerigelnxi elьgeegdeegyi. Zygөөr, tus aimagta, tede tovaarnuudta ereltenь ton jixe baina.

Muxar-Şiberei raipotreebsojuuz bolbol 81000 tyxerigei argamza, kolisoogoi maazь, morinoi zebseg ba busad xeregselnyydiiji abza, tereegeerее, tariaa xuriaalgiin yjede, kolxoozuudai ereltiijinь xangaxa johotoi baigaa. Myn hyylei medeegeer, oroldo 21000 tyxerigei tovarnuudiiji abhan baina. Zediin raipotreebsojuuz xadaa 18000 tyxerigei zebsegyydiiji xudaldaxa plaantai baihan jym. Munөө, negeşji tyxerigei, morinoi zebsegyydiiji kolxoozuudta ygөөgyi baina.

Iimenyyd faaktnuud nileed olon. Ede xadaa Burkopsojuuzai, raipotreebsojuuzuudai, selьpoonuudai xydelmeridexi ton serьjoozno dutuujinь elirγylen xaruulna. Tariaa xuriaalgiin exilxehee urid tede tovaarnuudiinь kolxoozuudta ygtexe uşartai baigaa. Tere xadaa Burkopsojuuzai, terenei sisteemedexi xudaldaanai organizaacanuudai le gemeer, iime pozoornoor xozomduulagdahan baixa jym.

Burkopsojuuz bolbol xydөө teeşe jamarnuud tovaarnuudai elьgeegdehiinь, jamar sezoondo, ereltetei baihiinь taban xurgan şingeeree medexe ujalgatai. Ede asuudalnuudaar, өөhedingөө Ulaan-Ydedexi baaziiji kontrolirovalza, tusxaita tovaarnuudiinь sag soonь ba sezoonhoonь uridşaan elьgeexe xemzeenyydiiji abxa johotoi aad, ynendөө,xazuuteeheenь azaglan xaragşiin rooliiji dyyrgeze baina.

Burkopsojuuz xadaa alduugaa darii zahaza, ton şerьjoozno xemzeenyydiiji abxa ujalgatai. Tiigeed, argamza, kolisoogoi maazь, morinoi zebseg, talxanai booltonuudiiji boodog şpagaad gexe metede kolxoozuudai ereltiijinь, ene geheer xysed xangaxiiji eregdene.

C. Dor.

ССР СОЮЗ ДОТОР

Белорусска ССР

Белорусска ССР-тэ шэнэскын 362 предприятинууд ба учреждениин урнhаламжа захилга августын 4-эй удэр 129737 мянган түхэригтэ хүрөөд байна. Мин... уриhаламжа захилга дүүрэн гүйсэдхэбэ.

Каспийска военнэ флотили

Каспийска военнэ флотилиин бүхы корабльнуудай уриhаламжа захилга дүүрэбэ. Захилгын суммань үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ нилээд ехэ байна.

Сталинай нэрэмжэтэ, орденто колхоздо

Запорожеско областиин, Геническэ районой, Сталинай нэрэмжэтэ, орденто колхоздо уриhаламжа захилга ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Колхознигуудань бүгэдэ уриhаламжа захяа. Тэдэнэр, түрүүлөө 125 мянган түхэриг шахуу уриhаламжа ба 86 мянган түхэриг наличнаар оруулhан байна.

Ленскэ прииснэнүүдтэ

Ленскэ приискэнүүдэй горнягууд хадаа уриhаламжа захилгада организованноор хабаадажа байна. Иркутскэ областиин, Бодайбинска районой августын 5-да уриhаламжа захилга—5 миллион түхэригтэ реализовалагдаа.

PYLKOOVSKO OBSERVATOORI

Leningraadta oiroxon, Pylkoovsko gybee deere SSSR-ei Glaavna Astronomiiçeska observatoori baidag.

Ende tengeriiji şinzelen yzelge boldog. Xysete şine instrymeentnyydeer zedsegleglehen astronoomuud bolbol tengeriin eldeb zyilnyydei xelberinyyd ba xydelen jabasiiji şinzen şudalaza, naran, myşen ba odonuudai baidaliiji taniza, ogtorgoin niuusiiji taanad.

Anxanda Pylkoovsko observatoori xadaa Rossiido gansaxan le astronomiiçeska yçreedeeni şaxuu baigaa, ende xeden erdemted xynyydte baga medegdexe şinzelelgenyydiiji jabuulza baihan jym. Ene observatoori bolbol tengeridexi odo, myşenyydei bodoto baidaliiji todorxoiloxiin tulada, soloto astronoom V. Ja. Stryyve gedegeer baiguulagdahan baina. Xydelmeriinь rezyltaad xadaa geodeziiçeske xydelmerinyydte, geografiiçeske todorxoilolgonuudta, kaartnuudiiji zoxioolgodo şuxala xereglegdexe, odo myşenyydei baidalai kataalogud bolzo baixa johotoi baigaa.

Ede zoriigonuudiiji şiidxexiin tulada, ene observatoori bolbol regyliaarna xydelmeriideg galxamşag instrymeentnyydtei baina. Zuun zilei saad tee, tengeriiji şinzelexe instrymeentnyyd bolbol өөriingөө xyseşadalai talaar jamarş haa, ondoo observatooriiji goritoigoor bulixa baigaa. Odo myşenei miriiji yrgөөnөөr şinzelelge xadaa delxein astronomiiçeska stoliicin aldar solo oloo. Tereenei xydelmerinyydei tanilsaxiin, tereniiji hurxiin tulada, jevropeiske, amerikaanska astronoomuud Pylkoovo jiredeg baigaa. Baihaar, astronomiiçeska şinzelelgiin zoriigonuud ba arga baidalnuud ton jixe yrgedhen baina. Fiziiçeske meetodyydiiji spektraalьna anaaliz, fotomeetri ba fotograafiiiji xereglelge bolbol ogtorgoin odo myşenyydei fiziiçeske baigaalinuudiiji şinzelelgede xolo dabxilgiiji olgohon baina. Delxei deere ton jixe, soloto pylkoovsko teleskoopoor ba gerelte odomyşenei fiziiçeske baigaalii şinzelelgiiji yrgedxexe arga olgohon, busad xeden instrymeentnyyd observatoori soo baiguulagdahan baina. Ene zuun zilei exinde observatooriioor şiidxegdexe probleemenyyd goritoi jixe bolhon baina, gebeş, revoliyyciin urda tee Pylkoovsko observatoori bolbol xaagdamal yçrezdeeni baihaar baihan jym; tende orolgo xadaa xizaarlagdamal baigaa.

Pylkoovsko observatoori—SSSR-ei olon toonoi astronomiiçeska yçrezdeeninyydei negen. Ene observatoori xadaa astronoomiin eldeb ooblastьnuudta şinzelelgiin xydelmeriiji xangadag, bajan oboruudovanitai, erdemtedei galxamşag kaadrnuudtai baina. Soveed pravitelьstviin tusagaar jixe anxaralai aşaar, Pylkoovsko observatoori ba tereenei Simeizi ba Nikolaajevadaxi otdeleeninyyd ton şine, ynete instrymeentnyydiiji—nege meetr diaameetrtei gereltei (zeerkaltei), SSSR soo ton jixe teleskoop-refleektor, nariiji şinzelelgede xeregtei jixe spektrograaf ba busad xeden ynete priboornuudiiji abhan baina. Tedenei olonxinь SSSR-te beledxegdenxel. Soveed zasagai togtohon saghaa xolşo observatooriiin nauuçna xydelmerilegşedei too xeden xubi urgaa. Soveed hurguulinuudiiji dyyrgehen, zaluu astronoomuud bii bolonxoi. Xuuşan speciaalistnuudai ynete oopeduudiiji xalan abza, tedener bolbol observatooriiin nauuçna azabaidaliiji aktivizirovalaa.

Odo, myşenyydei baidaliiji todorxoiloxo talaar xydelmerinyyd bolbol observatooriiin dele jateльnostьdo urdan ыixidaal adali jixe udxa şanartai. Olonzilei gee şinzelelgiiji dyyrgeze, observatoori bolbol şine programmiin johoor astronomiiçeska xydelmerinyydte orobo.

Sulaxan odo myşenyydei baidaliiji todorxoiloxo zorilgo tabigdanxai. Negen doro taban soveed observatooriinuudaar jabuulagdaza baigaa, odo myşenyydiiji todorxoiloxo talaar xydelmeri dyyrgegdeze baina. Pylkoovsko observatooriiin xytelberilze baigaa, ene kollektiivne xydelmeri bolbol SSSR-te todo honor geodeziiçeske todorxoilolgonuudiiji xexede xereglegdexe, odo myşenyydei kataalog ygexe baina.

Manai oronoi aradai azaxiin baidalda, todo sagai slyyzbe jixe udxaşanartai. Sag bolbol observatoorinuudta tengeriiji adaglan şinzelexe jabadalaar regyliarovalagdadag ba şalgagdadag baina. SSSR-dexi sagai slyyzbenyydiiji negedxegşe ceentr xadaa Pylkoovsko observatoorido baina.

Hyylei zilnyydei torşo soo Pylkoovsko observatoori bolbol astronomiiçeska todorxoilolgonuudta ba ilangajaa sagiiji todorxoilolgodo fotoelektroprijoomniguudiiji xereglexe talaar honirxoltoi şine rezyltaad uudiiji abhan baina. Fotoelemeent xadaa instrymeentde xynei niydenei orondo xereglegdene, tiimehe ene xadaa todoor xaraxa jabadaliiji haizaruuldag ba şinzelelgiiji tyrgedxedeg baina.

Naranai baigaaliiji ba byxii narata yzegdelnyydiiji şinzelelge bolbol tusagaar jixe udxaşanartai. Naran—ene xadaa bidenei naranai sisteemyn tengeride xaradag, tede odo myşedei negen geeşe. Gexetei xamta, bidenei Gazar deere azaglan xaradag yzegdelnyyd xadaa Naran deere bolhon proceessyydtei niagta xolbootoi baina.

Atmosfeeredexi magniitne ba elektriiçeske yzegdelnyyd, eldeb janziin geofiziiçeske yzegdelnyyd byxen bolbol Naran deerexi baidalhaa duldiidana. Naran deerexi proceessyyd ba Gazar deerexi yzegdelnyyd xojoroi xoorondoxi xolbooji eliryylxiin tulada, Nariiji ba Naran deerexi proceessyydiiji regyliaarnaar şinzelexe xydelmeri Pylkoovsko observatoorido jabuulagdaza baina.

Nariiji şinzelxe tusagaar hain ysloovi xadaa naranai xysed xirtexe yjede boldog. Iimehee naranai xirtelgede astronoomuud ton jixe interees gargadag baina.

1936 onoi ijyyniin 19-de bolhon xirtelgiin yjede şinzelelge ton yrgenөөr emxidxegdehen baina. Munөө ede şinzelelgenyydei şuxala rezyltaaduud bii.

Munөө, Pylkoovsko observatoori bolbol, soveedei busad astronomiiçeska observatoorinuud ba instityydyydtei adali, 1941 ondo bolxo naranai xirtelgede beledxel xeze baina. Ene xirtelge xadaa sentiaabriin 21-de bolxo ba Kazaaxska SSR-ei territoori deere xaragdaxa baina.

Hyylei zilnyydei torşo soo Pylkoovsko observatoorin xydelmerilegşed bolbol astronoomiin ton olon janziin halbarinuudta ton jixe toonoi şinzelelgenyydiiji xehen baina. Komeed ba planeetiin xydelen jabasiin halbaridaxi xydelmerinyyd bolbol komeed, jixenyyd planeedyyd ba Naranai fiziiçeske baigaali tuxai, odo myşenei jabasa ba fiziiçeske baigaali tuxai şine materiaalnuudiiji ygene.

Odo myşenyydei xydelen jabadagiiji şinzelelge bolbol tusagaar intereestei baina, jyyb gexede, ene xadaa odo, myşedei gigaantska sisteemiin xelberiin onoo zyilnyydei eliryylxe arga olgoxo baina. Tengeriiin fotograafiaar todorxoilogdohon, odo myşenei xydelen jabalgiin kataalog ende hajaxan Pylkoovodo dyyrgegdebe.

Hyylei zilnyydei torşo soo odo myşedei speektornyydiiji şinzelxe talaar Pylkoovsko observatooriiin Simeizske otdeleenide gaixamşag amzaltanuud tullagdaa. Odo myşedei speektoreer tedenei jabasiin tyrgeniiji, tereenei xelberiiji, temperatuuriiji ba busad xeden uşarnuudiiji medexe bolxo baina.

Pylkoovsko astronoomuud bolbol Pylkoovodo oroxodoo, byri hain atmosfeerne ysloovinuucta baiguulagdahan ba myөөnei tyryy klaassai oboruudovaniaar zebsegledhen, tomo observatooriiji SSSR-ei urda talada baiguulxa xydelmeri jabuulza baina.

Oiriin zilnyydei torşo soo ene şine observatoori baiguulagdaxa gehende hezeg ygei baina. Ene xadaa soveed astronoomiin urgaltada ysөө byri jixe argabaidaliiji olgoxo baina.

Pylkoovsko observarooriin zuunzilei jybilei xadaa nauukaagai jixe sobiltı ba soveed astronoomiin praazdnig bolno. Observatooriin zuunzilei jybileide SSSR-ei Akadeemi nauukiin speciaalьna seessi zoriulagdaxa baina.

Professoor S. K. VSEXSVIAATSKI.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Теле фоны: редактора — 8-44, отв. секретаря 3-33, Сельхозотдел — 7-55, Промотдел — 5-07.

Типография Наркомместпрома БМАССР.

Бурглавлит № 1128